

Péter Márta

A ciprusi

magánrondó

*kioldja az időt tekintetéből
ajtónyitászni fényekre akasztja*

*meztűnik előtte egy arc máriával
míg kertek csaholják lépteit*

*ujjaiban madártalan szárnyak
egyedül játszó angyal a reggel*

*nem is lehetne pontosabb mása
a halálnak
mint maga az ember*

(Csajka Gábor Cyprian – 1972)

Elég ez is.
Talán minden megtörtént már.
Talán csak némely árnyalat érdekes.
Abban élhetünk még kicsit.

A 101 zen történetet is megírták már, de a dolgok alján mindig marad valami, valami személyesnek és véglegesnek hitt nyomorúság, *magánnyomorúság*, mert nehéz a földtől elszakadni. Kísérletek vannak. Sokszoros nekilódulások. Hogy keressünk, keressük Őt.

Talán megérdemeltem volna egy Mestert.

Ám Őt végül csak magunkban találjuk.
Ha.

A 101 zen történetből a 82. címe: Semmi sem létezik. Egy Yamaoka Tesshu nevű zen tanítvány sorra látogatva a mestereket eljutott egy bizonyos Dokuonhoz is, akinek szerette volna megmutatni, hol tart a megvalósításban, ezért így szólt

hozzá: A tudat, a Buddha és az érző lények végül is nem léteznek. A jelenségek valódi természete az üresség. Nincs megvalósítás, nincs káprázat, nincs bölcs és nincs középszerű ember. Nem létezik átadás, és nincs mit kapni. – A csendesen pöfékelő Dokuon nem szólt semmit, csak bambuszpipájával hirtelen ráhúzott Yamaokára, mire a fiatalember feldühödött. Ha semmi sem létezik – érdeklődött a mester –, akkor honnan származik ez a harag? Hát ez az! A nagy kurva bölcsesség, ami azonnal elenged. Magunkra hagy, átvert gyerekké tesz akár túlérett testben. Szóval nevetségessé válik, igen, épp a hitünk tárgya, vagyis önmagunk. Merthogy minden hit, amely az emberbe fészkeli magát, az embert erősíti. Az énjét, egyediségét, a megismételhetlent. A transzcendentális felől a mulandót! És akkor az előbbi is odavész. A magasságba vágyó lény pedig ott áll kifosztottan, beleverve saját kicsiny *szerűségébe*, saját magától semmisülve. De mégis, benne a tágasság, a végtelen realizációja, az ellenállhatatlanság tudata. Messzi sejtés, hogy aláhullottunk, de valamilyen delejes erő rögzült sejtjeinkben. És megfeszülünk tőle.

102. történet Ikszedik variáns (árnyalat)

A föloldhatatlanság, ég és föld ellenvilága nyomta a *ciprusi* lelkét. Meg a testét, kezdettől fogva. A pólusok közé feszült, talán ezért is volt olyan hosszú, végtelen, ég felé magas.

Ciprusinak hívom. Nekem így sikerült. Különben még igaz is, hiszen a Cyprian Kamil Norwid után magára vett név jelentése: ciprusi férfi. Talán ezért (miatta) találtam ott magam egyszer a szigeten is, a tengerből hosszú karjával Szíriának nyúló földtest északi felén. A név hatott rám, delejes erővel.

A ciprusinak gyönyörű teste volt! Az Úristen talán társául alkotta, csak közben meggondolta magát. Miért vajon? Az biztos, hogy sok mindennel felékítette e fiú-férfit, aztán meg így, félig ékesen lependerítette maga mellől. Nehéz volt a földi ébredés, s talán nem is sikerült egészen. Némely levelében ugyan el lehetett csípni sorokat, amelyekből úgy tűnt, megbékélt a földiséggel. *Én, látod, a Földé vagyok, mert megtanított rá, milyen jó az, ha szeretnek, és ha szerethetek* – írta egyszer, de elég hamar kiderült, hogy minden szó, minden érzés, hangulat és benn lobbogó tettvágy a való határán messze túlesik, megfoghatatlanul gomolygó szépség és ígéret, gyönyörű és veszedelmes álom. A szenvedés ígérete. Zuhanás fölfelé. Mint a Földnek e különös tüneménye, s tán tényleg csak *ideérkezett* volt, ez a nem egészen földi lény (férfi-lény) különösen vonzott. Olykor szinte az ígézet végzetes jelével nyitotta lelkem maga felé. És a másokét is, persze. Különben néha még ő is rácsodálkozott a szereposztásra. Rácsodálkozott magára. *Képzeld, te vagy a férfi. Tudod? – ezt mondta az egyik női sejttem* – írta egy másik levélben. A borítékon a szolnoki cím. Már nem létezik nekem, eltűnt a ház, a padlás, a pince, a nagy eperfa, a macskák elpusztultak, a daganatos kutyának is vége lett. Elhamvasztották, valaki szétszórta a kertben. De annyi kutya és macska

porlad már egykori kertünkben, gyerekkorom és anyám gyerekkorának társai, sorban. Legtöbbjüket fekete hajú Dobrova nagyanyám hantolta el, akinek nevére persze fölfigyeltél; most is látom sovány alakját, amint gödröt ás a fák között. Talán még a nap is süt. Kissé finoman is hangzik ez a mából visszafelé, de Te, a ciprusi, érted ezt, hiszen a szépség és múlás halálos-könnyű vegyületei jártak benned. Szolnokra akartál jönni, csinálni valamit, bármit, és álmomban egyszer meg is érkeztünk oda, ám a pályaudvar közelében leheveredtél a *fűbe*, nekem meg indulnom kellett, hogy kiváltsam anyám gyógyszerét. Otthagytalak a gondolattal, hogy mire fölébredsz, engem már nem találsz magad körül. Aztán felébredtem, és nem találtalak.

Örökös menetben voltál. Az első percek, vagy szerencsés időben órák után lelked másfelé riadt, kiszállt testedből, s őrizetlen bolyongott akármily tájon. Ültél az asztalnál, hullámzó fényben. Szeretted gyertyát gyújtani. Szeretted a fényt a sötétben. Szeretted a saját hiányodat másban. Szeretted a dolgokat magaddal betölteni és folytonos kényszerűséggel fordulni minden és mindenki felé. Aztán meg hirtelen eltűnni. És szeretted e fortélyt ismételni. Mondtam neked: égi kurva vagy! Kurva az egeből! Kicsit móríkáltad magad. És az a kis halvány, épp csak íznyi romlottság is milyen ártatlanul fénylett izmaidon, amikor *meztelen libbentél asztalomhoz. A géppel volt valami, csak egy percet kértem, de a fiú nem várhatott: rá kellett figyelni! Tudom, még követelődző vagyok... De majd megtalálják medrüket ezek a kurva energiáim; rengeteg van. De bírok velük, mert Te szereted őket, tudom.* Gyönyörű voltál megint, pedig amikor újból, akárhányadszor láttalak, nem is nagyon voltak izmaid, vállaid is alig, inkább egy fenséges csontkompozícióból néztél felém. Majdnem megkérdeztem, hol vagy. Talán már útnak indultál? Különben is ez volt a témánk, ha beszélünk, ha nem. A Keleti pályaudvar. De sokáig a Délinél találkoztunk. Onnan mentünk Gazdagrétre, Éva lakásába. Kis garzon volt, a legfelső szinten. Némelykor, kései órán, kiálltunk *erkélyezni*, bámultuk a szemközti csupaszságot, mert arrafelé még nem voltak házak, talán csak egy újkori szent hely volt készülöben.

Vajon test nélkül is fölismernénk egymást?

Zöldes lepedő a földön, kalligrafikus vonalak futnak rajta, a műved. Fölveszi súlyunkat, külvalónkat. Összetartó tagjaink egyszeri *idomrendben*, szépen, nyugalomban. És némán kérem, ne beszéljen túl sokat!

A költő.

A költő, aki magát egykor és azonnal *jógiként* jelentette. Olykor közel voltál hozzá, talán gyermekként a legközelebb, majd a vég felé gyorsulva.

Az voltál. Végül és valóban.

A tantrikus ösvény is

Tiéd

Ahogy beszéltél Éváról, hálás voltam neki, hogy a kis lakást (az egyik pesti cellát) Neked fönntartotta, hogy ott lakhatsz, hogy ott lehetünk. Már férje halála után menekültél hozzá, pár hétre Udinéba; mesélted, visszafelé, a búcsúölelés-

nél nagyon eleven *baráti* érzéseid támadtak. Miért is akadt mondatodba ez a jelző... Átéreztem Éva helyét/helyzetét a te szereposztásodban. Ha igaz volt, ahogy elbeszélted. Mindig és minden igaz volt, úgy, ahogy minden pillanat önmagában az. Különböztet is erről, talán a Pannon ABC-ben. Másokról is meséltél, folyvást és sokat. Életed szinkronképekből rakódik befejezetlenségében is egészé, a jeles barátokon túl a „sok valódi és önjelölt özvegy” miatt. Nekem viszont egy hivatali kérdés után lett világos, jelölt özvegy vagyok – elég a műfajból az is. Csak mégis muszáj a szó, talán mert sokáig és sokat kellett tudnom rólad, és most ez a darab élet mintha elveszne, odalenne, mintha meg sem történt volna, mintha nyomait csak beleképzelném vonásaimba. Valahogy látnom kell az időt, ami én is voltam, ami az enyém is volt e nyugtalan szinkronitásban. Most az együtt futó sorok mindent kitöltöttek. Mindent kiírnak, átírnak, elírnak, szétírnak, minden összecsúszik, fedésbe kerül, átjárja egymást, éppen úgy, ahogy te létezted (létezed) magad másokban. A végső káosz világosságával. Beleszólted magad másokba, aztán testedben csomóztad össze mind; a *másokat*.

Özvegyeid A Férfiak is,
A Házak, Tárgyak,
Gondolatok,
És vállalom a Mind
között az
Egyikséget,
mert
Melletted dolog volt
Között is
Lenni

Kérdés mégis, hogy ki és kit enged be, kinek ad helyet. Meddig tart az *én* védekezése. Egyszer Codie-ról meséltél – úgy vélted, *annak a történetnek másról kell szólnia*. De a történetek mindig ugyanarról szólnak, ugyanazt csomagolják ki. Ezért is gondolom néha, hogy már minden megíródott (talán ezért írnak annyian egymástól), s csak a mód, a tudatba, *érzékibe* hatolás éle ejthet még tisztító sebet. Te ezt nagyon értetted. Néhány társnak talán komoly erejébe is telik majd a megbocsátás, amiért egy búcsúírás nemzedéked legjobb elméjének nevezett. Kihívsz másokat, még halálodban is. Sokan sajnáltak vagy lesajnáltak (próbáltak lesajnálni), aggódtak vagy feszengtek, bizonytalanul. Nem érezték magukat általad, és nem akartak jól érzékelni téged. Nehéz volt benned biztos pontnak lenni. A sok év alatt azért kialakult egy kicsi névsor, akikre igent mondtál, fenséges szigorral. Mert fenséges volt e lány szigorúság, tényleg; áttetsző, metafizikai igazságként nyert alakzatot.

Úgy érzem, sőt tudom, biztos lábakon áll a metafizikám, erre ma, írás közben jöttem rá.
– Az Írószövegség itt a szomszédban, mindkettőnknek szomszédban volt. Hogy ott mi történt, azt is előadtad, kezéd alatt recscent az asztal. Apám paroxizmusa éledt meg hirtelen, pedig egészen másféle feszültség volt az.

Újraolvasom a leveleidet, költészet és filozófia mind, igéző fájdalom, képeslapjaidon a piros és kék sorok, a menekülés szavakba dermedt képei, de a dátumokból kihurkolódik az idő, kioldódik az egyetlen *konkrétum*. Ahogy eloldódna az ember is. Egyik levélműved Csokonai Lillához címzett soraival kezded: „*Én reményilem, hogy mi néhány nap múlva egymásban megörvendezhetünk, és az addig való aggodásunk fűszerszáma fog lenni jövődő gyönyörűségünknek.*” Aláhúztam, de tudom, amúgy is *fölfigyeltél volna a ragocskára és a szóra*. – a lezárás pedig egy hajlékony betűfonat (könnyű pecsét), meg egy másik szó. Sokszor mondtad, sokszor kimondtad (sokaknak). Nyilván szükségleted volt az ismétlés, lényed kiáradása, áradás más felé, a másik felé, amely saját *élő* létedet bizonyítja. *Sajátmagaságotad*. Beleverted a szót a fejembe, hogy Te legyél a minden, hogy betöltsél egészen, hogy ne legyen már semminek hely. Olykor mégis gondolnom kellett rá, mert gondoltattál, hogyan kopik minden, érdesednek a szavak, még a te szádon is. És haldoklik a jógi. És ha majd olvashatom szavad: miként olvashatom még? Az előbbi levél is... Alkotás lett, majdnem csak az. Így tudtam, így voltam képes akkor el/fogadni. De menjünk még vissza Éva lakásába!

Erre a térre gondoltam, amikor azon a téli napon telefonáltam: *Ha akarod, mindig ott vagyok nálad, ha akarod, nem létezem. MÁSHOL NE KERESS.*

Mélyerőből lendültek így a szavak, mert már nagyon közel volt Ő (Te), de hirtelen jött a gondolat, hogy talán megretten szabadságának akár csak képletes hiányától is *Féltem, hogy elveszítem a cellámat, a négy fehér falat*. Folyvást menekült, láttam Pannónia utcai rejtékét is, de újabbnál újabb címekeket talált, aludt itt és ott, s amikor valakinek elárulta hajlékát, hamarosan továbbállt. Szinte tüntetően menekült. Kereste a nem létező helyet, ahol végre dolgozhat. Ahol békén hagyják. Ahol egyedül lehet. De azért úgy hiszem, teljesen eltűnni, a *nemtudottba* merülni mégsem szeretett volna. A jógáról (jógiról) való szó is itt billent, pedig létének egyik *helye* volt e praxis, testét is ez tartotta ki (a jóga kitartottja volt), bár sokszor féktelen vágyással lódult meg ebben is. Ismerte a saját, belsőből mozduló, ellenállhatatlan erőt, és örömmel áldozott neki.

Arra már nem emlékszem, hogy az előbbi telefon melyik gazdagréti korszakhoz köthető, hiszen találkoztunk ott akkoriban is, amikor Újpesten laktunk mind a ketten, én az Erzsébet utcában. Ő Zsuzsával a szellemtelepen, vagyis a régi temető helyén álló egyik tízemeletesben. Két kutyájukat is ismertem, szépek, érzékenyek voltak, és még a Karcag utcából panaszkodott a ciprusi, hogy kevés eledelét is kizsarolják tőle négy lábú társai. Hosszan ecsetelte nyeldekli várakozásukat, aminek rendes vége az lett, hogy minden falatot nekik adott. *Kikönyörögték a számból*. Néhányszor sétáltunk az észak-pesti városrész elhagyott, haldokló utcáin is, ablaktalan házak mellett, talán épp hajléktalanok vackoltak benn, olykor kínos neszezésre figyelve surranó alakokat láttam (képzetelemben?), valaki cigit kért... Mentünk tovább, a ránk szabott ütemben, nem váltottunk tempót. És beszélt, csak mondta és mondta, elnyúló segélyhangon fűzte szavait. Jelentésszerű komolysággal kért, hogy szeressem, nagyon, nagyon. Mint egy háborúba induló. Meg is riadtam e mélyről fölbukó csöndes könyörgésen, amely mintha valami biztos pontért esdekelné a szétcsúszó magánvilágban. Akkor indult a németkéri költözés, s bizonyos szorongást éreztem benne a jövődő miatt. De én jobban már

nem szerethettem, ő pedig menni készült... A saját sorsát cipelte, attól rettegett. Csak e rettegésben osztozhattam.

A gazdagréti lakásban állt egy kanapé is, egy valamikori perc áldozata, ugyanis „Tapi” alatt megroggyant a bútor. A ciprusi elpantomimezte az esetet, én pedig vidulva sajnáltam Évát. Volt humorérzéke a ciprusinak, vagy ahogy anyám hívta, Cypinek. Nekem nem jött számra így. Anyuhoz különben elég sokat telefonált Szolnokra, s lassan bizonyos hangokban melengetett kapcsolat fejlődött köztük, szinte hiányoztak egymásnak, egymásról udvaroltak nekem. *Anyád szeretetében jó volt megfürödni; egyfajta „testi” kapcsolat is kialakult közöttünk, egyáltalán nem a szavak által, gondolhatod. Csak éreztem, hogy befogad a teste is – nem „szeretőként”, de nem is „anyaként”, hanem a Te nőiességedből kihajló virágként, szíromkehelyként.* Szegény anyám, még halála előtt két héttel is mondogatta, hogy nem jött el Cypi. Mintha becsapták volna. Nagyon várta. Valójában én akartam így. Nem gondolhattam már akkor anyám magányára (az is egy föloldhatatlan létmagány volt), hiszen az alváshiány agyongyötört; csak túlélni akartam, csak a percek, legfeljebb az órák jelezték még a lehetséges távlatot. Pedig már felszámoltam a házat, velem lakott már reszketeg, életkínzott anyatestem, s talán a ciprusinak is vágya lett volna a találkozás, saját anya-fiú kapcsolatát forgatva magában. Késő volt. Késő lett. Soha sem találkoztak. De a tematika maradt. Emlékszem, egyszer, egy másnemű hangulatban váratlanul azt hallom tőle: ha nekem ilyen mamám lenne...! Párszor összefutott a fiammal, érzekelte hullámhosszainkat – az ő anya-Mártája más volt neki, mint én a fiamnak. Szerettem volna, ha fölnő, ha kitölti önmagában a fájdalom helyét. Lehetetlen vágy volt, nem válthatta meg azt, ami ereje volt. A sebezhetőséget. A sebeztséget. *Sebes a lelkem térde.* Kellettek neki e fájdalmas, széthorzsolt felületek, az érintés és érintődés pontjai. *Bekötözöd a sebeim. A sebeim, amikkel másokat sebeztem meg.* Valami végzetesen csúszni kezdett, a részek, a magánvilág részei csak keringtek egy súlyos, nehéz, magára csukódó gondolatban, a fellobbanások és kihunyó vágyak, az akarat és ernyedé megadás váltólázában. Alig lehetett tenni valamit, néztem, kértem, figyeltem, szorongtam. Ne aggódj! – ma is hallom, annyiszor mondta. De a hiányban tisztán illeszkedtünk.

Gazdagrét. Szép név. Gyanúsán az. A formák természetét, a bomló, tűnékeny *valóság* valóságnak tűnését éltük a *rét*en. Izmaid finoman táncoltak a zokogástól. Nem voltál néma ebben, fiúsan férfias sírásnak adtad magad. Lesimítottam rólad a tengert. A tengerrel simítottalak, mert *A tengerről jöttünk visszafelé...* Ott ültél a földön, a szekrénynek dőlve, széthagyott tagokkal, én lábadnál, a sötétség árnyában hagytam el magam. Igen, nemtelenül, hangtalanul *lenni*, vigaszra várni, ez volt a legközösebb *különélményünk*. Vártunk. Vártuk. A teljesíthetetlent. És álmodtunk. Te rólam, egy *áziásat*: *Piros salaváriban ülsz egy kicsi, „fényfekete” / kancán. Mosolyogsz, az arcod bőre hűvös, / a melled, az öled is őszintén hűvös, / kápolna, tavaszi kőből.* S közben egyre éreztük a másféle művet. A mélység örvényét és a lét erejét bennünk. Muladharat. Tökéletes egyensúlyban voltunk, készen a halálra. Ez volt a nyugalom, *kápolna* a mindenlét-imájához. A forróság és hűvösség kereszt alakzata. Merülés a testi lét alá, az erők közvetlen szemlélete. Sokszor csak feküdtünk, kívül a világon, vagy inkább kihajítva onnan, hogy ki akaratából, nem kutattuk.

Mert „a sors elvesz” és összerendel és elvesz... De minden van, ahogy van, ahogy testünk minden sejtjében ott a súly. A létnehezék. Létnehez a világ. És a széthajló éjszakai árnyak közt ott állt Misima. *C' est Lui*. Már akkor megidézted a *Rémet*. Idézted. Idéztük mindig. Mintha ez lett volna együttes lényegünk leg-szilárdabb pontja. Húzott magába, befelé, lefelé, föl... Fogyott testünk, apadt otthonunk. Csak feküdtünk a földön, egymás mellett, szorosan és nem szoros engedékenységben. Kötődve és félelmes szabadságban. Együtt is magunkban, rábízva az alaktalan Ismerősre. Azt hiszem, valamiképp élveztük e dermedt szeánszot. Utazásainkat. A szeppekü állomásai. Misima állomásai. Kettétört élete. Csodáltad. *C' est Lui*. – Áll a fénykép hátán, amit felbélyegezve, mégis borítékban küldtél. Letakarom Mishima egyik arcfelét, aztán váltok. Két ember, két személy, baljós kétféleség. Melyik vette kézbe a vakizasit, hogy a hasüreg mélyén írja meg veled a végzetes ábrát? Áhítattal magyaráztál a rövid kardról, átszellemülten a szeppekuról és nyomorúságos esetben a rituálé befejezéséről, amelyben a szenvedő elveszti szenvedése értelmét is. Méltatlan vég.

Egy fél emlék rajtam is, *tiszta, józan hasadon a kaszabolás*, fiam érkezének nyoma. Hangját ismerted, s vagy tíz év után találkoztatok is, közel a végidőkhöz. Együtt vacsoráztunk. Szemérmesen, finom lassúsággal emeltél a szádhoz minden falatot. Elfogadtad. Mintha adtál volna.

A Te fiadat azonban én már tényleg a végidőben, vagy inkább után láthattam csak. Urnádat hantolta a temetőben. Ahogy mondtad is, más alkat, Juditra ütött. A mamájára. – Ezt a szót nem kimondtad, hanem kilehelted, párás, szomorú áhítattal engedted át egy távoli, sosemvolt békés vadonból. Ez is valami vágyott életállag volt, légnemű teljesületlenség, amit a szentendrei sír őslakója, *konok öreganyád, lelked gazdája* bélelt ki mégis anyai meleggel. Neki *soha nem voltak kívánságai*. Amikor meghalt, *nem maradt utána csalódottság*. *S hogy nem maradt, ez is az ő szeretetműve*. Te is az vagy. Szeretetmű. Azt hiszem, tényleg az akartál lenni. Készítgettél gyógyteákat ismerős betegeknek, ajánlgattad erőidet, még családi bajokban is találtál szót. Nagy volt a várakozás körülötted, minden értelemben. Élvezted is, de olykor nyomott. Lebegve permetezted véredet... Mennél gyöngébb voltál, annál inkább. Egyszer megjelentél a próbaterem ajtajában, csak pár szóra, aztán kikísértelek a lépcsőfordulóig; te le, én vissza föl, ám félúton, a függőleges kötővonalán még összekapaszkodtunk. Aztán fölemeltelek. Húztalak magamhoz, egy megfeszülő íj közeledett, minden közeledett, minden Te, és magam is csodálkoztam, oly könnyű voltál. *Márta megmentett* – mesélt Juditnak. Megmenthető sorsától az ember? Megmenthető bármitől is? És a kék sorok között a pirossal írt szavak, *Segíts. Csak Te tudsz... Megint csak Te segítesz nekem. Utoljára kérhetek erőt tőled*. Tudom, mások is őriznek ilyen lapokat, leveleket. Sokszoros segélykiáltást. Tudom, megvesztegetően lágy tekintettedben (legvégül) felolvadt minden ellenállás. Sokan nyíltak meg neked, sokan várták tőled a teljesülést, a megnevezhetlent.

És elhiszem, hogy amit
Másnak mondtál,
Nekem mondtad,
Amit nekem,
Másnak is.
Elhiszem, igen,
Hogy befogadtad,
Bennfoglaltad a
Lényeket.
Hogy ölelted mind,
Ölelni akartad.
És, persze, a
Nőlényeket kicsit
Jobban,
Erősebben.
Elhiszem.

Volt idő, amikor kérdéseiddel olykor engem is zavarba hoztál, mintha láttad volna bennrekedt szavam. Szerettem ezt a hiperérzékenységet, megerősítette a feledett tudományt. Benned még élt, élő birtokodként, csak *durva tested* nem volt már elég durva. Eléggé nyers, hogy elbírja e világ sötétebb felét. Természetesen büszke voltál a testedre, hiszen megcsináltad, gyönyörűnek. Templommá tetted. Hogy műved fönnmaradjon, fotózásba kezdtél Diner Tamással. Közös képeket is akartál, de valahogy elmaradt, mint annyi más. Most melléd gondolom a Dinamikus torzót, a torzómat (a Lussától megörökölt pillanatot). Talán a neveknek, a címek születésének is van alkímiája. Ez a torzóság a maga öngyötrő energiáival valahogy tényleg illik hozzám. De hol a kiteljesedés? Csak a halálban érnek össze a dolgok? Akkor olvashatom majd azt a verset, amely a többivel együtt odalett? A Torbágy utca kukáiban turkáltál füzetkéd után, a rothadó szennyben kerested nyomod. Hiába. Pedig napokig kutattad, kétségbeesve kérdezgetted a környékelieket. Vajon hol végezték? Egyszer talán még előkerülnek, talán még feltámadnak, talán az lesz a sorsuk.

Ahogy élsz tovább a képen is, amit a Tantrával együtt adtál. Életed egyetlen könyvével. Halálodban majd (a „hátrahagyottakból” hiányosan megjelent után) több is lesz, és még annál is több: rólad. Ja, Norwidodra ütsz, sok mindenben. Még bizonyos nyomorúságok az életvégen, még az is rokonít vele. A választottak szegénysége lengett körül mindig, valamilyen áttetsző burok, második aurád, védelem és fogság zárata. Menekülés helyben. Menekülés mindenütt. Akárhol. Szentendrén, Pesten, Budán, Németkéren... Szeretted a lengyeleket, szlovákokat, *tótczka* nagyanyádat. A vonzalom olykor átszínezte apró ragjaidat, odaforduló szavaidat, kecses tárgyként mutatva föl minden kis nyelvi ritkaságot.
Hangfűzérkét.

A kép most is itt van (az enyém, *ahol nem nézek senkire*, vajon hol?). Fekete keretben sötét lap, rajta hajlékony fekete vonal, szanszkritből ihletett jel. És te a klasszikus

asanában, lótuszülésben. Nézel ránk, akik egyszer majd a képet nézzük. Józan meztelenséged, mint az újszülötté, világvégien ártatlan. Hasfaladat nem tudom leírni, inkább érzem, de még csak nem is kezem áramában. Talán az izmaimmal. Van egy kis aszimmetria a jobb és bal oldal között, tested súlypontja, úgy tűnik, jobbra billen. De az optika miatt lehet ez bal is. A női pólus. A lábíód anatómiája egészen különleges, ilyen magas boltozat nincs is a világon, mert valahogy nem járásra formázták. Azt mondják, kevésbé teherbíró alkatot mutat. Kezed, szinte készenlétben, a térdeden fekszik. Nyakadban még ott az ezüstlánc. Később már nem láttam rajtad. Eltűnt vagy elajándékoztad? Egyszer nekem is adtál egy régi karikagyűrűt, ezüstből, talán a *nagyid* hordta valamikor, bár lehet, hogy férfié volt, mert egyetlen ujjamon sem maradt meg. Ez is egy darab történet, finom kis nehezék, hurcolom tovább, mint a többit. A kis bekeretezett kép viszont teljesen súlytalan, ide-oda rakosgatom az asztalon, ide-oda teszek, nem szólsz semmit, csak nézel, és engeded, hogy nézzelek. Tulajdonképpen a falra is akaszthatnám, de jobban illik hozzád a szabadság e téren is.

De nem voltál szabad
Magadtól nem

Fogva tartottad lelki-fizikai valódat, saját börtönöd volt, nemigen volt oda bejárása másnak. Ebben a börtönben létezted át gyötrődéseidet, ebben róttad az utcákat révülten, ebben lebegtél, és ebben feküdtél kábán, míg *büntető álm* ereszkedett rád a végességben. És közben éber voltál, éles, tiszta és hideg, mint a tű, mint a penge, mint egy nagy vágószerszám, karmikus bárd. Folytonos átalakulásban. *Még nem vagyok készen, most menekülnek kifelé a démonok; rémülten huzigálják ki belőlem a farkukat.* Mintha a démonok újabb démonokat nemzenének bennünk. – Csinálok neked egy képet, mondtad egyszer, de nagyon sokáig, évekig csináltad. Utolsó májusodban hívtál föl velem, mint egy engesztelő ajándékkal. *Egy nagyonba került a bekeretezése.* A beszélgetés valahogy mégis szerencsétlen volt. Bántás, frusztráltság, idegenül könnyű szenny. A szenny is kétarcú, kétarcú lehet, mint e világon bármi, és *a világ közönségességébe – varázslatos poklába, ezüstszerű mocsarába* bele lehet halni, nyom nélkül eltűnni, beleenyészni. Vajon milyen volt a kép, amely mégiscsak elkészült, és hol, kinél van most? Vagy megsemmisült (megsemmisítetted)? Talán nincs már ez a múlt sem. Együtt vesznek el a dolgok. A különféle életek.

Egy régi táncban Halál asszony voltam
A halál velem van

És velem vagy
Te, aki
*Karmikus tehetetlenségédb*e haltál bele, és
Tiéd e szó,
E könnyű és halálos szerkezet, persze.
Te érezted így

Elfogyott az erőd. Az (élet)akaratom, a vágyad. A vágyerőd, mely kitartott volna, amely megtartott volna e világban. *Majd látni fogod, sajnos, milyen nagy, nagy és közönséges büntetések várnak rám – nem csupán miattad, hanem az egész életemért.* Ugye megbocsátasz magadnak azért a teljességért, ami az egész életed volt!? Föloldoztad a bűnöket, föloldoztad a világ bűneit bennünk, még gyengeségeiddel is fénylő nyomokat hagytál.

Egy júniusi napon (utolsó júniusodban) többször is telefonáltál. *Írtam neked egy verset. Egy kicsit szomorú.* Tényleg szomorú volt, búcsúszomorú, mert már az utánról szólt. (A vers most Mártánál – anyaseben. Jó helyen. Hogy helyesen-e, csak Te tudod. Lehet, így oldod ki e kapcsolat régi csomóit. Egy Mártával. Velem.) Az Írószövetségről is beszéltél, hosszan, de hangod erőtlen volt. És elmesélted utcai rosszulletedet, léteidet is. *Le kellett ülnöm. Biztos, hogy infarktusom volt. Most már elmegyek az orvoshoz.* Sohasem mentél el. Ezért nem. Pedig a prospektúrán kiderült, ez már a tizedik volt. Adrian *mamájától*, Judittól tudom. És azt is, hogy *ott*, már és tényleg, boldog volt az arcod. A Xanaxot azonban orvos írta fel. Jól ismerted a szer fokozatait, erőset szedted. Egyszer gyomrodban hat tablettát hoztál, merthogy rég láttuk egymást... *Őrült drágaságom.* Miért teszed próbára mindig a tested. Mit csinálsz e szépséges anyaggal, amely még mindig szolgál, hűségesen, hiába sanyargatod. Más ezt ki sem bírta volna. Aztán éjjel egy körül felöltözöl, *most hazamegyek, és reggelig jógázom.* Használtad magad. A lelked használta, elhasználta a testedet. Hogy van az, hogy a lélek erősebb a testnél. De a test akarnokabb. Egész életünkben ez a meccs folyik. Aztán bedőlünk a sírba. Nem tudom, hogy képzelted el a halálodat – a pályaudvar még rendben, utoljára a Nyugatiit választottad, odavitt a lábad –, de arra talán nem gondoltál, hogy *ittléted* maradékát, tárgyaidat, pénzed is elrabolják. Mégis azt hiszem, túlzott jelentőséget nem tulajdonítanál neki, még csak nem is csodálkoznál. Meglehet, egyenesen te ajánlanád föl magadnál hordott vagyontádat a szerzésvágy rabjának. Öreg lelked mintha már mindent megtapasztalt volna egykor, valamikori életében; ismertél minden gyarlóságot. És közben mégis gyerek voltál, álomból kivetett álmodozó.

Zsuzsával biztos akadt rokon vonások, ha egy beszélős hajnali órán úgy véltétek, ideje engem is fölhívni. És meg is tettétek. Aztán Németkérré álmodtam magam (sok „álom” szólt rólad, sok beteljesedett), Zsuzsa pogácsát sütött, békesség volt, egy másik éjen pedig ti érkeztetek a szolnoki házba, de akkor és ott én már menekülőre fogtam; átléptem a falakon. Kiléptem közületek. Talán túlzottan és fájdalmasan összeértek-gabalyodtak a különféle életek. *Erzsiről* is meséltél, a hármasszólásokokról, finoman rámenős ottmaradásaidról, *ha nem tetszik, akkor is itt alszom!*, valahogy így idéztél föl egy éjszakai végszót. Nyilván tudtad, hogy ezt neked lehet, hogy helyed van ott. Szeretem a költőnőd verseit. Súlya, lendülete van bennük a reménytelenségnek is, kemények, szikarak. Önkiméletlenek. És beszéltél Juditról is, másik költőasszonyodról. Utóbbi mintha légiesebb kapcsolat lett volna, de ez csak a meséidből lerakódott finom üledék, a víz mélyén sejtett lágy homok, nem tudhatom. Semmit sem tudhatunk. De még a nevek is ismétlődnek körülöttem, körülöttünk. Erzsébet, Judit, Márta, Zsuzsa, Balázs, Gábor és nyilván lenne még. Judit a nővérem volt. A városi „nagykór-házban” végezte; egy punctio kapcsán tú érte a máját, véletlenül; az intenzíven

kikötözve, szép lassan elvérzett. Igazi kínhalált halt, s közben mi tehetetlenül asszisztáltunk. A halál okát csak a boncolási jegyzőkönyv árulta el. De ennek lassan húsz éve. Sándor unokatestvérem írt is róla egy szépet akkori lapjában, de az a szépség másféle volt, mint Judit. Személyes olvasatként értelmeztem az írást /ezt is/, tisztelve az alkotó szabadságát. Aki ír, végső soron magát írja. Saját ideáját. Egyszer azt is mondtad, hogy Juditot sohasem heverem ki. Tényleg így lehet, csakhogy már annyi halott borult rá e régi történetre, hogy nem tudom különválasztani a lelkeket. És most már Te is összefonod őket. Ahogy valami-képp az itt maradtakét is. Tiltakozhatunk műved ellen? Mit gondolsz, ciprusi? Lehet, hogy nem érdekelne különösebben, intézzük el. Látod, a harmadik személy helyett rég hozzád beszélek, ha rólad is. Közel vagy, még mindig, most igazán. Mindenkihez közel maradtál, hurcolunk magunkban. *Mint egy sámli*. És el is választasz minket. Mégis, mintha szeretném, akit te. Ez az érzés, amit hagytál, ez is tagadhatatlanul tőled való. Áttetszően könnyű, fölolvad benne a létezés valamikori fontossága.

És mégis itt vagyok. Még mindig itt. Nem új ez, megvolt rég is. Az öröksebek. Teljesen az enyéme. Ez maradt a mindenből. Mindenkiből.

És még egy kis darab élet. Maradt még nekem belőled valami. A hangod. Nem testamentumi részletként, csak véletlenül. Ha volnának véletlenek. Egy régi telefonod után elromlott a rögzítő, azóta ott élnek az üzenetek, közös sorsba zárva. Valaki anyámról érdeklődik, aztán apám nőtestvérétől pár szó, utána egy fiatal költő kérdez kritikájáról – kötetéről épp akkor írt az ÉS, de nevedet tőlem hallotta először –, s rögtön utána te. *Nullahathúsznégyenolcvoanháromnullahétnyolcvanöt... Nullahétnyolcvanöt... igen. Csörrents rám. Anyám kórházban van, vagy azt hiszem... csörrents rám és visszahívlak. Csak tudjam, mi a lófasz van. Sokszor meghallgattam. Hallgattalak. Hát a lófasz van, Cyprián, kiáltanám, ha hallanád. Kiáltom így is. A haláloed utáni napokban jógázni próbáltam, de nem ment. Csak feküdtem a földön, megadva magam, ellenállás nélkül. És akkor süllyedni kezdtem, be a padlóba, a földbe, a föld alá, iszonyú súly volt a testem, alig bírtam, összepréselődtem, szorultam befelé, magamba. Valaki rajtam állt, és valami benyelni készült. Ahogy te viaskodtál a rémmel, lökdösődtem én is a bardó felé. *De még ne, még nem szabad.* Írtad a régi lapra. Most már igen? Most már szabad? Igen, már *Azután* vagyunk. Már nem kell a *szép, tiszta, megszántott* földbe képzelned magad. Már nem kell elképzelned semmit. A valóság olyan egyszerű. Szimpla és közönséges. Fáradt voltál hozzá, *életfáradt*, és fáradt volt tested, szíved is.*

Eltűnök lenni Benned.

Eltűntél lenni bennünk.

Most már pihenj meg nagyanyád ölében, azt mondja neked most is, amit *legutoljára*: *Sokat szenvedtél, gyerekem... de azért csak jó legyél.*

Akárhol vagy

Mester